

Strategisk plan for samiske barnehager 2008–2011

Tiden er den beste læreren

Forord

1	Innledning	
1.1	Samiske barnehager	5
1.2	Visjon/mål	5
1.2.1	Lov om barnehager og rammeplan for barnehagen	5
1.2.2	Sametingsrådets politiske program 2006–2009	6
2	Samiske barnehager - beskrivelse og behov	
2.1	Tilstandsbeskrivelse	7
2.2	Oversikt	7
2.2.1	Førskolelærerdekning	7
2.2.2	Særskilt tilskudd til samiske barnehager	7
2.2.3	Pedagogisk materiell	7
2.2.4	Prosjekter	8
2.2.5	Likestilling	8
2.3	Utfordringer og behov	8
2.3.1	Regjeringens og Sametingets satsing innenfor barnehageområdet	8
3	Sametingets rammer og regler	
3.1	Dagens ressursramme	9
3.2	Retningslinjer for tildeling av særskilt tilskudd til samiske barnehager	9
4	Sametingets barnehagepolitikk	
4.1	Styrking av samisk språk	10
4.2	Barns rettigheter	10
4.3	Samarbeid	11
4.4	Nettverksbygging og kompetanseheving	11
4.5	Pedagogisk materiell	11
4.6	Forskning	11
5	Sametingets satsing 2008–2011	
5.1	Prioriterte tiltak 2008–2011	12
5.2	IKT	12
5.3	Pedagogisk materiell	12
5.4	Rekrutteringstiltak	13
5.5	Kompetanse	13
5.6	Tilskudd	13
5.7	Informasjon og veiledning	14
5.8	Holdningsskapende arbeid	14
6	Avslutning	
6.1	Oversikt over samiske barn i barnehager	15
6.2	Oversikt over læremidler – barnehage	15
6.3	Oversikt over prosjekter – barnehage	16

Tiden er den beste lærereren

Strategisk plan for samiske barnehager 2008–2011
Vedtatt i Sametinget i september 2007

1

Innledning

Sametingets strategisk plan for samiske barnehager i Norge for perioden 2008 – 2011 er vedtatt i Sametinget 27. september 2007.

1.1 Samiske barnehager

Sametinget legger følgende definisjon til grunn for samiske barnehager:

Samisk barnehage er en barnehage for og med samiske barn. Barnehagens ansatte behersker samisk. De samiske barnehagenes formål er først og fremst å styrke og utvikle barnas samiske identitet, språk og kultur.

Det er i 2007 41 samiske barnehager/avdelinger i Norge. I tillegg er det omlag 15 norske barnehager som har en eller annen form for samiskopplæring for enkeltbarn. Til sammen er det om lag 1000 samiske barn i disse barnehagene. I 2005 var det i overkant av 900 barn i de samiske barnehagene.

De samiske barnehagene er fra Vadsø i nord til Oslo i sør. Hovedvekten av de samiske barnehagene ligger i Finnmark. Mange av disse er en – avdelingsbarnehager.

1.2 Visjon/mål

Den gode barnehagen for samiske barn gir barna samisk språk, kultur og identitet.

I barnehagen får barna erfaringer fra den rike samiske kulturen, noe de vil ha med seg resten av livet.

Mål:

Barnehagen skal gi samiske barn et tilbud som styrker og utvikler deres språk, kultur og samiske identitet,

og skal bidra til vitalisering og revitalisering av samisk språk.

For å gjennomføre dette må de samiske barnehagene ha samisktalende personell. Språkarbeid er ett av de viktigste arbeidsområdene for barnehagen. Rekruttering og veiledning i forhold til språk er høyt prioritert i Sametinget. Det er ønskelig at alle ansatte i samiske barnehager behersker samisk. Det er viktig at de som ikke snakker samisk, forstår språket. Det er også viktig at de som kan snakke samisk, bruker språket hele tiden i barnehagen.

Visjon og mål tar utgangspunkt i følgende planverk:

- Lov om barnehager og rammeplan for barnehagen
- Sametingsrådets politiske program 2006 – 2009
- Sametingsrådets melding om samiske barnehager

1.2.1 Lov om barnehager og rammeplan for barnehagen

Ny barnehagelov trådte i kraft 1. januar 2006. Rammeplan for barnehagen som er en forskrift til loven, ble gjort gjeldende fra 1. august 2006.

Barnehageloven § 2 omhandler barnehagens innhold og nevner at barnehagen skal ta hensyn til samiske barns språk og kultur; «Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur». Lovens § 8 omhandler kommunenes ansvar når det gjelder samiske barn og foreldre;

«Kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn i samiske distrikt bygger på samisk språk og kultur. I øvrige kommuner skal forholdene legges til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur».

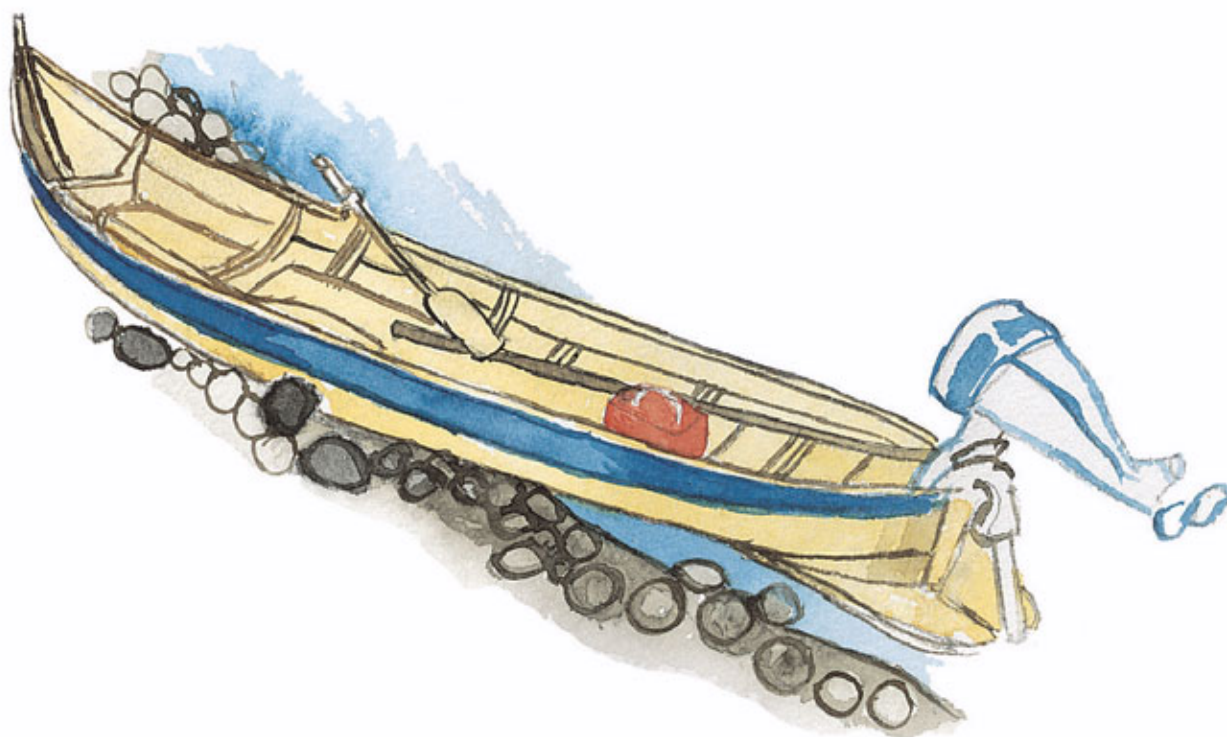
Rammeplanen legger også opp til at alle norske barnehager skal ha samisk kultur som en del av sitt innhold.

1.2.2 Sametingsrådets politiske program 2006–2009

Sametingsrådets politiske program sier at samiske barnehager har en viktig rolle i samiske barns oppvekst. Barnehagene har betydning for barns utvikling både når det gjelder språk- og kulturlæring og identitetsutvikling.

Samiske barnehager er en av de viktigste arenaene for å videreføre det samiske språket og den samiske kulturen. Samiske barnehager har også et spesielt ansvar for videreføring av samiske verdier og samfunnsliv. Derfor er satsing på barnehager for samiske barn viktig for hele det samiske samfunnet og for samiske barn spesielt.

Sametingsrådet har ambisjoner om å føre en aktiv språkpolitikk som bidrar til å fremme bruken av samisk språk. Rådet ønsker også å være aktiv i forhold til å minske kjønnsforskjellene i barnehagenes personale.

2

Samiske barnehager – beskrivelse og behov

2.1 Tilstandsbeskrivelse

Situasjonen for de samiske barnehagene har endret seg i takt med endringer i samfunnet.

Mange av barna i samiske barnehager er tospråklige, samtidig som barnehagene skal styrke og utvikle barnas samiske språk. I mange norske barnehager med samiske barn får barnehagen tilskudd fra Sametinget til samiskopplæring for enkeltbarn.

Det er mangel på pedagogisk materiell tilpasset samiske barn og samiske barnehager. Det foretas fortsatt liten eller ingen forskning på samisk barnehageområde.

2.2 Oversikt

Oversikt over samiske barn i barnehagene følger i vedlegg 1.

2.2.1 Førskolelærerdekning

Det er fortsatt mange steder stor mangel på førskolelærere med kompetanse i samisk språk og kultur. Dette gjelder spesielt i kystområdene og i lule- og sørsamiske områder. Det er fortsatt få samiske menn med førskolelærerutdanning som jobber i barnehage.

2.2.2 Særskilt tilskudd til samiske barnehager

Sametinget overtok forvaltningen av dette tilskuddet fra fylkesmennene 01.01.2001. Sametinget utarbeidet retningslinjer for tilskuddet, som trådte i kraft 01.01.2002. Målet med tilskuddet er å bidra til at samiske barnehager sikrer et tilbud til samiske barn slik at de utvikler sitt samiske språk og kultur, og sin identitet.

Tilskuddet tildeles både samiske barnehager og norske barnehager med samiske barn, som gir samiskopplæring.

Det vil i denne planperioden gjennomføres en evaluering av tilskuddsordningen.

2.2.3 Pedagogisk materiell

I siste planperiode er det utgitt ulike læremidler på alle de tre samiske språk. Det er utgitt barnebøker, filmer, CDer, dataspill og faglitteratur. Se vedlegg 2 for oversikt over læremidler.

Sametinget har en læremiddelsentral med pedagogisk materiell for barnehage og skole. Det er gratis for barnehagene å låne læremidler her.

Sametinget bevilger årlige midler til utarbeidelse av pedagogisk materiell for bruk i samiske barnehager. Summen er lav, noe som begrenser utgivelsene. Barnehagene har behov for læremidler tilknyttet de ulike tema barnehagene jobber med utifra samisk årstidskalender. Det er også stort behov for materiell som kan brukes i språkopplæringen.

Det er en kjensgjerning at samiske barn møter samme materiale både i barnehage, hjemme og i skolen. Dette kan føre til færre utfordringer og mindre motivasjon til å benytte seg av samiske læremidler, da vi vet at barn finner mange spennende læremidler på norsk.

2.2.4 Prosjekter

Sametinget avsetter årlig midler til prosjekter og utviklingsarbeid som tildeles på grunnlag av særskilt søknad. Se vedlegg 3 for oversikt over prosjekter. Sametinget vil spesielt fremme prosjekter som språkopplæring og -utvikling, vitalisering og revitali-

sering av samisk språk. Beløpet som tildeles varierer etter prosjektets størrelse.

2.2.5 Likestilling

Likestilling mellom kjønnene skal gjenspeiles i barnehagens pedagogikk.

Daværende Barne- og familiedepartementet har utarbeidet handlingsplanen «Den gode barnehagen er en likestilt barnehage – Handlingsplan for likestilling i barnehagene 2004-2007». Departementet fastslår to hovedmål for likestillingsarbeidet i barnehagene:

1. Flere menn i barnehagene – 20% menn i barnehagene innen utgangen av 2007.
2. Likestilling og likeverd skal ligge til grunn for all virksomhet og pedagogikk i barnehagen.

Sametinget har støttet arbeidet med likestilling i barnehagene. Det er satt i gang nettverksmøter for menn som jobber i samiske barnehager, og det er tildelt prosjektmidler til barnehage som jobber med likestilling og rekruttering av menn til barnehagen.

2.3 Utfordringer og behov

Det samiske samfunnet er mangfoldig. Sametinget møter de ulike utfordringer og behov samiske barnehager har.

Sametinget ser følgende utfordringer og behov:

- samarbeid med barnehageeiere om bruk av særskilt tilskudd
- evaluering av ordningen med særskilt tilskudd
- utarbeidelse av pedagogisk materiell
- forsøks- og utviklingsarbeid i barnehagene
- rammeplan for barnehagene – samisk innhold
- samarbeid med aktuelle parter
- veiledning av kommuner og barnehageeiere
- kompetanseutvikling i barnehagesektoren

2.3.1 Regjeringens og Sametingets satsing innenfor barnehageområdet

Regjeringens mål for barnehagepolitikken er full dekning, høy kvalitet og lav pris. Regjeringen har tatt i bruk et nytt begrep, Barnehageløftet, for å signalisere hvilket stort løft det gjøres i barnehagesektoren. Både Regjeringen og Sametinget ønsker å fokusere på kvalitet. For å oppnå god kvalitet er det viktig med kompetanse. Det er utført en kompetansekartlegging blant barnehageansatte som er grunnlaget for Kunnskapsdepartementets strategi for kompetanseutvikling i barnehagesektoren 2007-2010.

Stortingsmelding 55 (2000-2001) «Om samepolitikken» sier følgende om barnehagen: «Barnehagen skal være med på å gi barn en trygg forankring i egen kultur og har en sentral rolle som arena for å utvikle språk og identitet».

I Barne- og likestillingsdepartementets samlet oversikt over regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2006 heter det at: «Det er et mål å styrke samiske barn og unges identitet og tilhørighet til det samiske samfunnet, og utvikle oppvekstmiljøer der samisk og norsk kultur i størst mulig grad oppleves som likeverdige».

3

Sametingets rammer og regler

Sametinget følger opp den til enhver tid gjeldende regjerings barnehagepolitikk.

Sametinget i plenum og Sametingsrådet vedtar rammene og reglene for arbeidet på barnehageområdet ut fra de ressursene som tildeles over statsbudsjettet hvert år.

Sametinget samarbeider med Kunnskapsdepartementet og fylkesmannsembetene når det gjelder oppfølging av politiske vedtak i Sametinget og Regjeringen.

3.1 Dagens ressursramme

Sametinget har i dag to hele stillinger på barnehageområdet. Det brukes av administrasjonens driftsmidler til møtevirksomhet i og utenfor Sametinget. Møtevirksomheten omfatter samarbeid med aktuelle parter. Budsjettet dekker også den informasjons- og veiledningsvirksomhet avdeling for opplærings-, språk- og kultur har innenfor dette området.

Ved Sametingets budsjettfordeling blir midler til utarbeidelse av pedagogisk materiell avsatt. Sametinget har et ansvar for å få utarbeidet materiell som egner seg for barnehagebarn, og også se på hvilke behov brukerne har.

Det avsettes årlig midler til barnehagekonferanse der målgruppen er personale i barnehager med samiske barn, og andre som på ulike nivå jobber med barnehagesaker som angår samiske barn.

Det avsettes også midler til ulike nettverksmøter for barnehageansatte som jobber med samiske barn.

3.2 Retningslinjer for tildeling av særskilt tilskudd til samiske barnehager

Barnehager som har vedtektsfestet at de bygger på samisk språk og kultur, kan tildeles særskilt tilskudd. Formålet med særskilt tilskudd er å tilrettelegge for at barnehageeiere skal kunne gi et samisk barnehagetilbud til samiske barn slik at de får utviklet sitt samiske språk og kulturbakgrunn i barnehagen. Intensjonene med tilskuddet er blant annet å gjøre barnehagene bedre i stand til å formidle samisk språk og kultur. Videre vil man styrke bruken av samisk språk, og å styrke barnets samiske identitet. Barnehagen må vise til at de satser på styrking av samisk i barnehagen, blant annet gjennom vedtekter, årsplan, budsjett, rapport og regnskap.

Særskilt tilskudd skal dekke de ekstrautgifter samiske barnehager har ved to driftsspråk, barnehagen får en sum pr. samisktalende ansatt. Det er ønskelig at barnehagene driver med prosjekter og utviklingsarbeid. Det er derfor mulig å søke om midler fra Sametinget til prosjekter og utviklingsarbeid. Det er utarbeidet egne skjema for tilskuddsordningene. Sametinget er behjelpelig med veiledning når det gjelder tilskudd.

Målsettingen med tilskuddet er at barnehagen skal:

- sikre et tilbud til samiske barn
- styrke og utvikle samisk språk, identitet og kultur
- vitalisere og revitalisere samisk språk
- få dekket merutgiftene den har ved å tilby samisk i barnehagen

4 | Sametingets barnehagepolitikk

Sametingets politikk er nedfelt i Sametingsrådets politiske program for 2006-2009. Denne utarbeides for hver valgperiode.

Sametinget følger til enhver tid gjeldende lover og målsettinger for barnehager fastsatt av Stortinget. Det er Sametinget i plenum og Sametingsrådet som vedtar rammer og regler for arbeid på barnehageområdet ut fra ressursene som tildeles over statsbudsjettet hvert år.

Barnehager for samiske barn har stor betydning for samisk språkutvikling og for samiske barns oppvekst generelt. På bakgrunn av dette vil Sametinget ha en offensiv barnehagepolitikk og bidrar aktivt med ulike tiltak mot de ulike aktørene.

Barnehagen skal styrke og utvikle samiske barns språk og kultur, og å bidra til revitalisering og vitalisering av samisk språk. Barnehagen skal bidra til at samiske barn kan utvikle sin samiske identitet og få trygghet og glede i forhold til sin egen kultur og sitt eget språk.

Sametinget vil bidra til at samiske barns barnehage-tilbud er kvalitativt godt og at det er tilgjengelig

mange samiske barnehager. Sametinget vil også påse at rekruttering av pedagogisk personell intensiveres slik at de innehar kompetanse i samisk språk og kultur.

Sametingets mål er en framdrift for samiske barnehager hvor utvikling av samisk språk og kultur står sentralt.

Viktige områder for videre arbeid:

- styrking av samisk språk
- barns rettigheter
- samarbeid med ulike aktører
- kompetanseheving og nettverksbygging
- pedagogisk materiell
- rekruttering
- forskning

4.1 Styrking av samisk språk

Sametinget vil styrke språkarbeidet i barnehagene ved å tildele særskilt tilskudd til samiske barnehager. I Sametingets kriterier for særskilt tilskudd er en del av tilskuddsbeløpet knyttet til samisk språkkompetanse i barnehagene.

Sametinget økte satsene for særskilt tilskudd for samiske barnehager i 2004. Sametinget tildeler også stipend til førskolelærere, stipend for å ta læremiddel-pedagogikk og stipend til ansatte i barnehager som tar samisk. Sametinget vil medvirke til at alle samiske barnehager bruker samisk som daglig språk i barnehager.

4.2 Barns rettigheter

Samiske barn i samiske distrikt har rett til barnehage-tilbud på samisk. Denne retten må utvides til å gjelde samiske barn uavhengig hvor i landet de bor. I den

nye barnehageloven er det presisert at kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn i samiske distrikt bygger på samisk språk og kultur, og i øvrige kommuner skal forholdene legges til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur (Barnehageloven §8).

Sametinget vil påse at de samiske barna får tilrettelagt tilbud som styrker barnas samiske språk og kultur, og at kommunene ivaretar sine forpliktelser overfor de samiske barna i barnehager.

Hvis samiske barns rettigheter og behov skal ivaretas er det påkrevd at Sametinget og departementet har et åpent og gjensidig samarbeid om samiske barns rettigheter. Spesielt er samarbeid viktig hvis lover og regelverk skal endres.

4.3 Samarbeid

Sametinget har et utstrakt samarbeid med samiske barnehager, norske barnehager med samiske barn, barnehageeiere og kommuner.

Sametinget har også formalisert samarbeid med fylkesmennene i de fem nordligste fylkene. I tillegg har Sametinget samarbeid med fylkesmenn i fylker hvor det er etablert samiske barnehager og hvor det er barn som får samisk språkopplæring i barnehager.

Sametinget har et tett samarbeid med Kunnskapsdepartementet og andre aktuelle sentrale myndigheter i saker som angår samiske barn og samiske barnehager.

Samarbeid med Samisk høyskole er viktig i forbindelse med kompetanseheving, forskning og rekruttering. Samarbeid må bedres for å sikre rekruttering til førskolelærerstudiet. Det er også viktig å tilrettelegge for relevant etter- og videreutdanning i regi av høyskolen.

4.4 Nettverksbygging og kompetanseheving

Sametinget har inneværende periode igangsatt flere ulike nettverk. Arbeid med nettverksoppbygging innen det samiske barnehageområdet vil fortsatt prioriteres. Sametinget forventer at barnehager selv tar større ansvar for å opprettholde og styrke nettver-

kene. Gjennom nettverkene har Sametinget utstrakt samarbeid med barnehager, barnehageeiere og kommuner. Sametinget vil fortsatt avholde årlige samiske barnehagekonferanser, utgi tidsskrift for barnehager og styrke samisk læringsnett som informasjons- og kommunikasjonsredskap.

Nevnte arenaer fungerer som kompetanseheving. Sametinget vil bruke allerede eksisterende møtesteder som arena for videre kompetanseheving for ansatte i barnehager.

4.5 Pedagogisk materiell

Sametinget avsetter årlig midler til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager. Det beløpet er for lite i forhold til søkermassen, og må økes ved årlige budsjettvedtak. Sametinget må også motivere flere til å utvikle pedagogisk materiell. En utfordring her er interaktive læremidler spesielt beregnet for språkopplæring i barnehager.

Sametinget vil arbeide for at det utarbeides læremidler som kan hjelpe barnehagene i deres arbeid med samisk språk og kultur. Læremidler som Sametinget bevilger midler til skal så langt som mulig gis ut på nord-, lule- og sørsamisk.

Prioritering av pedagogisk materiell vil fremkomme i de årlige budsjettokumentene.

4.6 Forskning

Sametinget forventer at det avsettes midler til forskning innen samisk barnehageområde og til forskning av samiske barns oppvekstvilkår, da det i dag nesten ikke eksisterer forskning på dette nivået. For å kunne dokumentere tiltak, behov og utfordringer er det høyst nødvendig at forskning på det samiske barnehageområdet blir igangsatt. Sametinget har oppfordret departementet til å opprette forskningsstipender og stipendiatstilling for forskning på samiske barn, barnehager og oppvekstvilkår. Sametinget vil arbeide for at høyskoler og forskningsmiljø i samarbeid med barnehager formulerer teorier i tillegg til praksiskunnskapen.

5

Sametingets satsing 2008–2011

Den nye rammeplanen understreker at samiske barnehager må ha personell som kan samisk og at alle landets barnehager skal ha kjennskap til samer. Sametinget forventer og vil påse at alle barn får oppfylt retten til å få et barnehagetilbud som er i tråd med barnehageloven og internasjonale konvensjoner.

Sametinget vil i perioden igangsette tiltak for å styrke tilbudet om kompetanseheving blant barnehageansatte.

Sametinget vil arbeide for at det utarbeides læremidler som kan hjelpe barnehagene i deres arbeid med samisk språk og kultur.

Sametinget vil jobbe for at barnehagene i sitt arbeid har fokus på kjønnsrollene og likestilling.

5.1 Prioriterte tiltak 2008–2011

Sametinget vil i planperioden prioritere følgende:

- Utlyse og tildele tilskudd og midler til utviklingsprosjekter
- Utgi tidsskrift for samiske barnehager
- Følge opp oppfordringene i Barnehageløftet og fokusere på kvalitetsutvikling
- Veilede barnehager og barnehageeiere
- Rekruttere til førskolelæreryrket
- Motivere flere menn til arbeid i barnehager
- Flere stipendordninger
- Videreføre konferanser, seminarer og nettverksmøter
- Initiere samisk rammeplankonferanse
- Etablere nettbaserte møtesteder for barnehagepersonell på samisk læringsnett
- Øke utvikling av pedagogisk materiell
- Styrke forskning innen samisk barnehageområde
- Informasjon

- Evaluere tilskuddsordningen særskilt tilskudd til samiske barnehager
- Holdningsskapende arbeid
- Samarbeid

5.2 IKT

Teknologi påvirker miljø og mennesker i samfunnet. Dette er noe som nå er en naturlig del av barnas hverdag og noe som stadig er i utvikling. Dette påvirker hvordan barn lever, leker og lærer. Barn tilegner seg kunnskaper om digitale verktøy og har noe erfaring med IKT og digitale verktøy.

Sametinget vil etablere nettbasert møtested på Samisk læringsnett for samiske barnehager, barnehagepersonell og foreldre. Informasjon om tilskuddsordninger, læremidler, søknadsskjemaer, lover og regelverk, aktuell informasjon og diskusjonsforum vil bli lagt ut på denne nettsiden.

Sametinget vil også ha tilgjengelig stoff om samiske barnehager og om samer og samiske forhold tilpasset norske barnehager på sine nettsider.

Sametinget vil følge opp utviklingen på dette feltet.

5.3 Pedagogisk materiell

Sametinget vil arbeide for at det utarbeides læremidler som kan hjelpe barnehagene i deres arbeid med samisk språk og kultur. Sametingets satsing på utvikling av pedagogisk materiell har økt betraktelig siste planperiode. Sametinget vil arbeide for å øke denne satsingen ytterligere.

Sametinget tildeler årlig midler til utarbeidelse av læremidler til barnehageområdet. Det skal så langt som mulig gis ut læremidler på nord-, lule- og sør-

samisk. Det bør satses på både lokale, tilrettelagte og oversatte læremidler. Prioriteringer vil komme frem i Sametingets årlige budsjett. Det er fortsatt behov for alle typer litteratur. Det finnes i dag en del læremidler, men det er et stort behov for ulikt materiell. Det er stor mangel på blant annet barnebøker, faktabøker, lydbøker, fagbøker, filmer, plakater, samiskinspirerte leker, samisk musikk/joik, IKT-læremidler, dataspill og andre spill. Det finnes få fagbøker på samisk eller om samiske tema for de ansatte.

5.4 Rekrutteringstiltak

Førskolelærerdekningen er ikke tilfredsstillende i alle områder. Det er behov for å utdanne flere førskolelærere med samiskspråklig kompetanse i sør- og lulesamisk språkområde. Det er også stort behov for samisktalende personell i flere kommuner utenfor indre Finnmark.

Sametinget vil følge opp tiltak for å rekruttere samisktalende ansatte til samiske barnehager. Som rekrutteringstiltak må det opprettholdes stipend til både studenter som tar førskolelærer- utdanning og også studiehjemler til ansatte i barnehager som tar etter- eller videreutdanning i samisk språk.

Det er stor mangel på mannlige førskolelærere og mannlige ansatte i samiske barnehager. Sametinget vil jobbe for at det utredes stipendordning for samiske menn som tar samisk førskolelærerutdanning. Det kan også være aktuelt for Sametinget å samarbeide med barnehager som har mannlige ansatte, om rekrutteringsarbeid rettet mot grunnskoler og videregående skoler.

5.5 Kompetanse

Personalet er den viktigste ressursen i barnehagen. Personalets kompetanse er avgjørende for hva som blir formidlet og vektlagt i barnehagehverdagen. Sametinget ser at der fortsatt er et stort behov at de ansatte tilegner seg kompetanse i de ulike delene i samisk kultur, levesett og samfunnsliv, flerkulturell pedagogikk og tospråklig pedagogikk. Dette innebærer ikke at alle skal inneha lik kompetanse på alle områ-

der, men at den samlede kompetansen i barnehagen er på et akseptabelt nivå slik at barnehagen kan formidle samiske emner på en god og tilfredsstillende måte. Det er også viktig at personalet har god kompetanse og kunnskap om lokalkulturen.

Det er viktig å bygge opp språkkompetanse i de samiske barnehagene. Det er også viktig å styrke kompetanse i kulturforståelse. I tillegg må det satses mer på oppbygging av kompetanse i samisk pedagogikk. Sametinget vil arbeide for at videreutdanning og annen kompetanseheving for å styrke forståelsen for samisk pedagogikk, blir igangsatt. Herunder er forsøks- og utviklingsarbeid i barnehagen sentralt.

I forbindelse med "Barnehageløftet" har Kunnskapsdepartementet satt i gang arbeidet med kompetansekartlegging i barnehagesektoren. Sametinget har i samarbeid med Kunnskapsdepartementet kartlagt kompetansebehovet hos personalet i samiske barnehager.

I denne kartleggingen kommer det frem hvilke behov den enkelte ansatte og barnehage har med hensyn til videre kompetanse, for eksempel i forhold til etter- og videreutdanning.

Kompetanseheving er først og fremst arbeidsgivers oppgave. Sametinget kan ikke påta seg å stå for kompetanseheving for ulike yrkesgrupper. Det vil være naturlig at konferanser, seminarer og nettverksmøter i Sametingets regi brukes til kompetanseheving for barnehageansatte.

5.6 Tilskudd

Sametinget tildeler årlig særskilt tilskudd til samiske barnehager. Tilskuddet skal gå til merutgifter barnehager har som samisk barnehage. Formålet med tilskuddet er å bidra til at samiske barnehager sikrer et tilbud til samiske barn slik at de utvikler sitt samiske språk, kultur og identitet. Søknadsfrist for allerede etablerte tiltak er i begynnelsen av året.

Sametinget tildeler også midler til samiskopplæring av enkeltbarn i norske barnehager.

Sametinget avsetter hvert år midler til prosjekter, forsøks – og utviklingsarbeid i barnehager. Midlene utlyses årlig med søknadsfrist om våren.

Sametinget vil i denne planperioden satse på;

- språkopplæringstiltak
- metodikk
- lekemiljø
- samisk pedagogisk materiell
- likestilling/holdningsskapende arbeid

5.7 Informasjon og veiledning

Sametinget driver utstrakt informasjonsarbeid og veiledning. De siste års nasjonale satsing på barnehageområdet har også gjort seg gjeldende for samiske barn. Likevel finner en steder hvor samiske barn ikke får et tilfredsstillende tilbud basert på samisk språk og kultur. Sametinget må samarbeide med disse kommunene slik at de tar dette ansvaret på alvor.

Sametinget får ulike spørsmål og problemstillinger fra barnehager, foreldre, barnehageeiere, studenter og andre. Så langt det er mulig, gir vi veiledning og råd i spørsmål. Sametinget vil følge opp foreldre som ikke får tilbud i samisk språk og kultur, med veiledning og informasjon om barns rettigheter, lover og regelverk. Samiske barnehager og barnehager med samiske barn

vil bli kontinuerlig informert om siste nytt på barnehagefronten.

Tidsskriftet Stullán utgis nå 2 ganger i året, men bør komme ut oftere.

5.8 Holdningsskapende arbeid

Sametinget vil bruke ressurser på informasjon, veiledning og holdningsskapende arbeid. For å nå fram til alle deler av samfunnet, forventer Sametinget at flere offentlige instanser, institusjoner og organisasjoner også bruker ressurser på dette området. Lokalt er det viktig at kommuner og barnehageeiere gir tilbud til samiske barn basert på barnas språk, kultur og identitet.

Sametinget vil at barnehager tar holdningsskapende arbeid i forhold til likestillingsarbeid og menn i barnehagen på alvor og følger opp dette i forhold til handlingsplanen «Den gode barnehagen er en likestilt barnehage».

Den nye rammeplanen sier at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til deler av samisk kultur og hverdagsliv. Sametinget vil gi informasjon om samene, være behjelpelig med forslag om samisk litteratur, film og musikk og svare på henvendelser fra barnehager.

6

Avslutning

Fra det samiske samfunnet er det store forventninger til Sametinget, spesielt fra samiske foreldre og barnehager. Sametinget mener at samiske barnehager er viktige institusjoner og vil derfor bruke ressurser på videre arbeid på dette området.

Vedlegg 1 Oversikt over samiske barn i barnehager

	Antall samiske barnehager (avd) /Antall barn	Antall norske barnehager med samiskopplæring/Antall barn
2002	43 (71)/870	6/10
2003	45 (71)/968	17/34
2004	46 (72)/900	18/42
2005	46 (72)/882	18/43
2006	47 (72)/929	20/46

Vedlegg 2 Oversikt over læremidler – barnehage

	Sum læremiddel søknader	Tildelte midler	Type læremidler	Språk
2002	1.495 547	200 000	Barnebøker	Nordsamisk
2003	1.164 762	600 000	Temahefter Barnebok	Nord-, lule- og sørsamisk
2004	2.689 184	650 467	Steg for steg Nyopptrykk av Thomas- og Emma bøkene Temahefte	Nordsamisk Nord-, lule- og sørsamisk Nord-, lule- og sørsamisk
2005	3.683 066	815 000	Lydbok, faktabok om kroppen, temahefte ull, temabok – garnfiske og rypefangst, sangbok	Nord- lule- og sørsamisk
2006	7.529 880	1.606237	Spill, temabok, e-bok, læremiddelpakke	Nord- lule- og sørsamisk

Vedlegg 3 Oversikt over prosjekter – barnehage

	Sum prosjektsøknader	Tildelte midler	Type prosjekt
2002		667 600	Språk, sau-prosjekt, utelekeapparat, språk- og kulturprosjekter
2003	2 201 217	430 742	Språk, uteområde, forprosjekt synliggjøring
2004	2 833 139	499 000	Språk, synliggjøring/ dokumentasjon
2005	2 833 139	449 000	Likestilling, dokumentering, tospråklighet, Samisk språk og kultur opplæring, uteområdet, teater
2006	961 885	497 500	Uteområdet, språkprosjekter, IKT prosjekt

